

หลักสูตรวุฒิบัตร

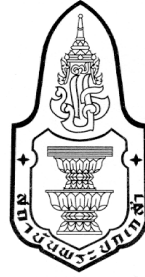
“การเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รุ่นที่ 7”

จัดโดย

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

หลักสูตรระดับวุฒิปัตร์

“การเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รุ่นที่ 7”

สรุปภาพรวมของหลักสูตร

1. การเรียนการสอนในห้องเรียนจะเน้นเนื้อหาการทำความเข้าใจหลักการและแนวทางปฏิบัติของกระบวนการสันติภาพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองที่มีภูมิหลังหลากหลาย ตลอดจนกรณีศึกษาจากหลากหลายพื้นที่
2. การเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์ในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการความขัดแย้ง
3. การจัดเวทีเครือข่ายเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกันระหว่างนักศึกษารุ่นที่ 1 – 7

1. หลักการและเหตุผล

ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Deep South) นับเป็นปัญหาเรื้อรังที่สะสมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน งานศึกษาหลายชิ้นมองว่าความขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นตั้งแต่มีการผนวกดินแดนปาตานีที่เคยเป็นรัฐอิสระ เรื่อยมาถึงการรวมศูนย์อำนาจของกรุงเทพฯ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีการต่อต้านและการใช้ความรุนแรงมาโดยตลอด¹ และได้ปะทุหนักขึ้นในปี 2547 ภายหลังจากเหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายปิเหล็ง อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส นอกจากนั้นแล้วความซับซ้อนในบริบทของพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายทางอัตลักษณ์ทั้งในด้านชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ และศาสนา ความยากจน ความด้อยพัฒนา รวมถึงปัญหาด้านยาเสพติดถูกนำมาพิจารณาว่าคือต้นตอของปัญหาความไม่สงบเช่นกัน

ความรุนแรงได้คร่าชีวิตหลายพันชีวิตในพื้นที่ชายแดนสามจังหวัด สถิติจากฐานข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Incident Database-DSID) พบว่า ในระหว่างเดือนมกราคม ปี 2547 ถึงเดือนเดือนธันวาคม 2561 มีเหตุการณ์ความไม่สงบรวมทั้งสิ้น 20,163 เหตุการณ์ ในช่วงเวลาดังกล่าว มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบ 6,921 ราย มีผู้บาดเจ็บ 13,511 ราย สรุปได้ว่าในรอบ 15 ปี ระหว่างปี 2547-2561 มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวม 20,432 ราย ทั้งนี้พบว่า มีการลดลงของจำนวนผู้เสียชีวิตรายปีสอดคล้องกับระดับความถี่ของเหตุการณ์รายปีที่ลดลงตั้งแต่ปี 2556²

ความร่วมมือจากหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล สมาชิกวุฒิสภา นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และพลเรือน ผู้นำศาสนา นักวิชาการ ผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชน นักสิทธิมนุษยชน กลุ่มสตรี และเยาวชน นักธุรกิจ ตลอดจนสื่อมวลชนทั้งจากส่วนกลางและในพื้นที่ ต่างพยายามแก้ไขและทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด และเสริมสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยแนวทางการสันติวิธี จนทำให้งานศึกษาหลายชิ้นมองว่าความรุนแรงในชายแดนใต้เริ่มลดลงเนื่องจากความพยายามของทุกภาคส่วนที่พยายามสร้างกระบวนการสันติภาพจนเกิดผลลัพธ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้น รายงานของโครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพครั้งที่ 6 (Peace Survey) ระบุว่าประชาชนในพื้นที่ร้อยละ 44.8 มองว่ากระบวนการพูดคุยนั้นส่งผลต่อบรรยากาศในพื้นที่เหมือนเดิม และร้อยละ 32.9 มองว่าสถานการณ์ดีขึ้น และประชาชนกว่าร้อยละ 63.2 สนับสนุนกระบวนการการพูดคุย/เจรจาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

¹ ชากีย์ พิทักษ์คุมพล. (2559). บทสำรวจการศึกษาความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในรอบศตวรรษ (พ.ศ. 2547-2557). สืบค้นจาก <http://socanth.tu.ac.th/ccscs/wp-content/uploads/2017/09/anusorn-ed-2560-zakee.pdf> สืบค้น เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2562

² มีจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น 1,732 ครั้งในปี 2556, 1,356 ครั้งในปี 2557, 945 ครั้งในปี 2558, 815 ครั้งในปี 2559 และ 548 ครั้งในปี 2561 สามารถดูเพิ่มเติมได้ใน ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี. (2560). ความขัดแย้งชายแดนใต้ในรอบ 13 ปี: ความซับซ้อนของสนามความรุนแรงและพลังของบทสนทนาสันติภาพปาตานี. สืบค้นจาก <https://deepsouthwatch.org/th/node/11053> เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2562

แนวทางสันติวิธีเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับจากอารยประเทศและสอดคล้องกับวิถีทางประชาธิปไตยที่เน้นการลดระดับความรุนแรงลงจนสถานการณ์คืนสู่สภาวะการปกติกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดพื้นที่พูดคุย (dialogue) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านกระบวนการที่ครอบคลุม (inclusive) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียจากทุกภาคส่วนจะช่วยสร้างสันติภาพ ความเข้าใจ ไว้วางใจ และความเชื่อมั่นจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วม เพราะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ และประสบการณ์ร่วมกันในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านชาติพันธุ์ ศาสนา และทัศนะล้วนมีส่วนช่วยในการสร้างความรู้ ความเข้าใจกันในประเด็นปัญหาและก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มบุคคลในแนวราบอันจะนำมาซึ่งมีความเท่าเทียม และความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความแตกต่างของกันและกัน

ด้วยเหตุนี้ สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล จึงได้จัดหลักสูตรระดับวุฒิบัตร “การเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อขยายพื้นที่สันติภาพโดยการเปิดเวทีแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมซึ่งมาจากทุกภาคส่วนของสังคมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างอิสระตลอดจนร่วมกันแสวงหาทางออกซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ของทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่การทำงานในลักษณะเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างกระบวนการสันติภาพ (peace process) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการเสริมสร้างสังคมสันติสุขและสันติวิธี
- 2.2 เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ มุมมอง และความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เข้าร่วมศึกษา ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างอิสระและเท่าเทียม
- 2.3 เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและทัศนคติที่ดีระหว่างผู้เข้าร่วมศึกษาบนพื้นฐานของการมองเห็นความเป็นมนุษย์ของกันและกัน (humanized approach)
- 2.4 เพื่อสร้างเครือข่ายผู้นำทางความคิดในการเสริมสร้างสังคมสันติสุข (Peace-Net of Opinion Leaders) สำหรับการทำงานในการร่วมกันแสวงหาทางออกอันเป็นที่ยอมรับมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ของทุกภาคส่วน

3. ข้อพิจารณาเบื้องต้นต่อผู้สมัครเข้ารับการศึกษา

คณะกรรมการดำเนินงานจะเป็นผู้ทำหน้าที่เชิญบุคคลเข้าร่วมศึกษาบนพื้นฐานของความสมัครใจ โดยมีข้อพิจารณาเบื้องต้นดังต่อไปนี้

- 1) มีความสนใจและมุ่งมั่นตั้งใจจริงที่จะเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจิตใจเปิดกว้างพร้อมที่จะทำงานกับคนที่เห็นต่าง และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างสม่ำเสมอ
- 2) มีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบและเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถสะท้อนความคิดเห็นและมีความเชื่อมโยงไปยังกลุ่มของตนได้ในวงกว้าง ตลอดจนสามารถขยายผลการเรียนรู้และขับเคลื่อนงานเสริมสร้างสันติสุขของสังคมอย่างต่อเนื่องในลักษณะของเครือข่ายภายหลังจากจบกิจกรรมไปแล้ว
- 3) ปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทใดบทบาทหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ นักการเมือง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักการศาสนา นักการศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชน หรือสื่อมวลชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. คุณสมบัติและองค์ประกอบของนักศึกษา

นักศึกษาจำนวน 45 คน ซึ่งมาจากพื้นที่ครอบคลุมจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ จะนะ เทพา สะบ้าย้อย นาทวี โดยอาจแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

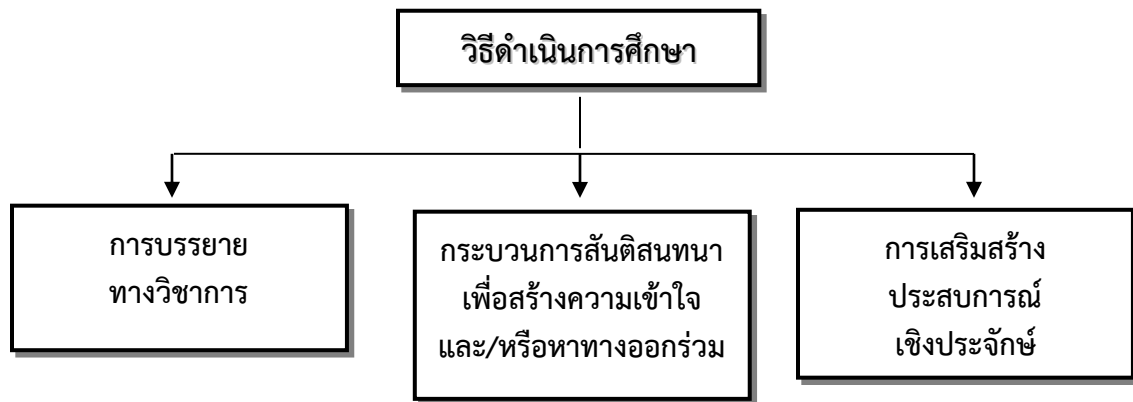
- 1) **ภาคการเมือง** เช่น นักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองระดับท้องถิ่น ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล/ อบต./อบจ.)
- 2) **ภาครัฐ** เช่น เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายความมั่นคง (ทหาร - ระดับพันตรีขึ้นไป/ ตำรวจ - ระดับพันตำรวจตรีขึ้นไป) ฝ่ายปกครอง (หัวหน้าหรือรองหัวหน้าส่วนระดับจังหวัด/นายอำเภอ) และฝ่ายการพัฒนา (หัวหน้าหรือรองหัวหน้าส่วนระดับจังหวัดหรือเทียบเท่า)
- 3) **ภาคประชาชน** เช่น กรรมการอิสลามประจำจังหวัด โต๊ะอิหม่าม กรรมการชมรมพระพุทธศาสนา พระ กรรมการมูลนิธิ/สมาคมจีน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มสตรีที่ได้รับผลกระทบ ผู้นำเยาวชน ผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ หรือสื่อมวลชน
- 4) **ภาควิชาการ** เช่น กรรมการชมรมตาดูการระดับจังหวัด กรรมการสมาคมปัญญาชนมุสลิม กรรมการสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผู้บริหารโรงเรียน/

อุस्ताซ) กรรมการสมาคมสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โต๊ะครู) กรรมการสมาพันธ์ครูจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยในพื้นที่ (โดยเฉพาะฝ่ายกิจการนักศึกษา) หรือนักวิชาการอิสระ

5) บุคคลซึ่งสถาบันพระปกเกล้าเห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข

5. วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการดำเนินการศึกษา จะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การบรรยายทางวิชาการ กระบวนการสันติสนทนาเพื่อสร้างความเข้าใจและ/หรือหาทางออกร่วมกัน และการเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 การบรรยายทางวิชาการ

การบรรยายทางวิชาการนี้ จะเป็นการฟังการบรรยายทางวิชาการโดยเน้นที่หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสังคมสันติสุขจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีความรู้และประสบการณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

5.2 กระบวนการสันติสนทนาเพื่อสร้างความเข้าใจและ/หรือหาทางออกร่วมกัน

กระบวนการสันติสนทนา (peace dialogue) นี้ จะเป็นการพูดคุยและรับฟังความคิดเห็น ประสบการณ์ และมุมมองที่แตกต่างหลากหลายระหว่างนักศึกษาที่มาจากภาคส่วนต่าง ๆ ด้วยตัวเอง และกับผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจมุมมองและสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ซึ่งจำเป็นต้อง ‘เอาใจเขามาใส่ใจเรา’ ด้วย³ โดยเมื่อเกิดความเข้าใจกันแล้วก็สามารถที่จะนำไปสู่ขั้นตอนของการแสวงหาทางออกที่ลงตัวและยอมรับกันได้ร่วมกันในการสร้างสันติสุขในพื้นที่ได้ต่อไป

³ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน เมธัส อนุวัตรอุดม. 2557. สันติสนทนา. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

5.3 การเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์

การเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์นี้ จะเป็นการลงพื้นที่ดูงานกรณีศึกษาที่ชุมชน มีกระบวนการร่วมสร้างความสันติสุขจนประสบความสำเร็จในการยุติความรุนแรงนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีความมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่เรียนรู้กรณีศึกษาความขัดแย้งในบริบทที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างจากกรณีจังหวัดชายแดนภาคใต้ และได้พูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองกับผู้นำชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในกรณีนั้น ๆ อันจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในเชิงลึกมากขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับบุคลากรต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ทางคณะได้เดินทางไป ซึ่งจัดว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการเสริมสร้างสังคมสันติสุขด้วย

6. วัน เวลา และสถานที่ดำเนินการศึกษา

ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน โดยเรียนทุกวันจันทร์และอังคาร เวลา 09.00 – 16.00 น. (ระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2567 ณ โรงแรมซีเอส ปัตตานี ซึ่งช่วงเช้าจะเป็นการรับฟังการบรรยายจากผู้ทรงคุณวุฒิ และช่วงบ่ายจะเป็นกระบวนการสันติสนทนาเพื่อรับฟังมุมมองของกันและกันและ/หรือหาข้อสรุปร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบรรยายในช่วงเช้า

7. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรวุฒิบัตรการเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวนชั่วโมงทั้งสิ้น **114 ชั่วโมง** โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 การเรียนการสอนในชั้นเรียน รวม 66 ชั่วโมง

7.1.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานความขัดแย้งและสันติวิธี (54 ชั่วโมง)

- 1) ธรรมชาติของความขัดแย้งและแนวทางการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง (9 ชม.)
- 2) การวิเคราะห์ความขัดแย้งอย่างเป็นระบบ (12 ชม.)
- 3) กระบวนการสันติภาพระดับบน (Track I): หลักคิดและแนวทางปฏิบัติ (6 ชม.)
- 4) กระบวนการสันติภาพระดับกลางและระดับฐานราก (Track II-III):
หลักคิดและแนวทางปฏิบัติ (6 ชม.)
- 5) การใช้แนวคิดสันติวิธีในการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง: ประสบการณ์เปรียบเทียบจากต่างประเทศ (9 ชม.)
- 6) การฝึกปฏิบัติสถานการณ์จำลองกระบวนการสันติภาพ (12 ชม.)

7.1.2 กลุ่มวิชาประเด็นการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยสันติวิธี (12 ชั่วโมง)

7.2 การเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์ รวม 24 ชั่วโมง

7.3 กิจกรรมปฐมนิเทศและกิจกรรมปัจฉิมนิเทศเพื่อการนำเสนอการสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวม 18 ชั่วโมง

8. คำอธิบายเนื้อหา

8.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานความขัดแย้งและสันติวิธี รวม 7 วิชา (54 ชั่วโมง)

กลุ่มวิชาพื้นฐานความขัดแย้งและสันติวิธีจะเป็นกลุ่มวิชาที่นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาและลักษณะสำคัญของความขัดแย้งและความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทักษะการสื่อสารอย่างสันติซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างสันติภาพ แนวคิดพื้นฐานตลอดจนแนวทางปฏิบัติในการสร้างสันติภาพ โดยจะเน้นไปที่การพูดคุยสันติภาพ การไกล่เกลี่ย การเจรจาสันติภาพ บทบาทของภาคประชาสังคม และกระบวนการสันติภาพในภาพกว้าง รวมถึงประสบการณ์เปรียบเทียบการใช้สันติวิธีในพื้นที่ขัดแย้งอื่น ๆ ของโลก

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อผ่านการศึกษากลุ่มวิชานี้แล้ว นักศึกษาจะ

- 1) สามารถอธิบายความเป็นมา สาเหตุรากเหง้า และทางออกที่เป็นไปได้ของความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้จากหลากหลายแง่มุมได้อย่างชัดเจน
- 2) สามารถอธิบายกรอบแนวคิดและแนวทางการนำกระบวนการพูดคุยสันติภาพ การไกล่เกลี่ย และการเจรจาสันติภาพไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงภายใต้บริบทการทำงานของตนเองได้อย่างเป็นระบบ
- 3) เกิดทักษะเบื้องต้นในการสนทนาอย่างสันติเพื่อรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้โดยไม่ด่วนตัดสิน

หัวข้อวิชา

1) ธรรมชาติของความขัดแย้งและแนวทางการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง (9 ชม.)

ศึกษาธรรมชาติของความขัดแย้ง ความหมาย ลักษณะสำคัญ และพลวัตของความขัดแย้งตลอดจนแนวทางในการจัดการแก้ไขหรือแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งไปสู่สันติภาพ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการทำความเข้าใจกระบวนการสร้างสังคมสันติสุข

2) การวิเคราะห์ความขัดแย้งอย่างเป็นระบบ (12 ชม.)

ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ความขัดแย้งโดยพิจารณาถึงผู้เกี่ยวข้องหลัก (actors) ประเด็นความต้องการ (issues) ซึ่งเป็นสาเหตุรากเหง้า ประวัติศาสตร์เรื่องเล่า (narratives) และแรงขับเคลื่อน (conflict drivers) ที่ทำให้ความขัดแย้งยืดเยื้อ โดยจะใช้กรณีจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานีเป็นกรณีศึกษาหลัก

3) กระบวนการสันติภาพระดับบน (Track I): หลักคิดและแนวทางปฏิบัติ (6 ชม.)

ศึกษาแนวคิดของกระบวนการสันติภาพในภาพรวมและมุ่งเน้นที่ระดับบน โดยใช้แนวทางการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีผ่านกระบวนการพูดคุยสันติภาพ (dialogue) การอำนวยความสะดวกในการพูดคุย (facilitation) การเจรจา (negotiation) และการไกล่เกลี่ยสันติภาพ (mediation) ซึ่งจะพิจารณาความหมายและความสำคัญในเชิงหลักการทฤษฎี ความเชื่อมโยงและความแตกต่างในเชิงแนวคิดและแนวปฏิบัติของกระบวนการดังกล่าว ตลอดจนการฝึกปฏิบัติในบทบาทสมมติ (role play) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางที่อาจดำเนินการต่อไปสำหรับกรณีจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

4) กระบวนการสันติภาพระดับกลางและระดับฐานราก (Track II-III): หลักคิดและแนวทางปฏิบัติ (6 ชม.)

ศึกษาแนวคิดของกระบวนการสันติภาพในระดับกลางและระดับฐานราก โดยพิจารณาในเชิงหลักการทฤษฎี แนวทางและความเป็นไปได้ในการริเริ่มนำหลักการดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การดำรงรักษาและหนุนเสริมกระบวนการให้มีความต่อเนื่อง ตลอดจนการวิเคราะห์ถึงโอกาสและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างทาง รวมทั้งปัจจัยสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีในระดับพื้นที่

5) การใช้แนวคิดสันติวิธีในการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง: ประสบการณ์จากต่างประเทศ (9 ชม.)

ศึกษาแนวทางการใช้แนวคิดสันติวิธีในการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทั้งทางความคิดความเชื่อ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สันติวิธีภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้งรุนแรง ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์จากกรณีความขัดแย้งในต่างประเทศ

6) การฝึกปฏิบัติสถานการณ์จำลองกระบวนการสันติภาพ (12 ชม.)

ฝึกปฏิบัติบทบาทสมมติในสถานการณ์จำลองกระบวนการสันติภาพ โดยจะต้องนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้เข้ากับบทบาทและสถานการณ์ ซึ่งจะเป็นการจำลองสถานการณ์

กระบวนการสันติภาพที่มีตัวแสดงเกี่ยวข้องในทุกระดับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตลอดจนมองเห็น พลวัต โอกาส และข้อท้าทายต่าง ๆ ในกระบวนการสันติภาพได้อย่างชัดเจน

8.2 กลุ่มวิชาประเด็นการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยสันติวิธี รวม 3 วิชา (12 ชั่วโมง)

กลุ่มวิชาประเด็นการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยสันติวิธีเป็นกลุ่มวิชาที่จะศึกษา ในประเด็นที่มีนัยสำคัญต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยที่นักศึกษาให้ความสนใจ และมีความเห็นร่วมกันว่าต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้ ด้วยกระบวนการระดมสมองเพื่อประเมินความสนใจ (need assessment) ซึ่งจะมีการจัดกระบวนการดังกล่าวในช่วงท้ายของกลุ่มวิชาพื้นฐาน

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อผ่านการศึกษากลุ่มวิชานี้แล้ว นักศึกษาจะ

- 1) สามารถอธิบายแนวทางการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยสันติวิธีในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในความสนใจของนักศึกษาได้อย่างเป็นชัดเจน
- 2) สามารถกำหนดประเด็นที่จะนำไปการจัดทำเป็นเอกสารแนวทางการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

หัวข้อวิชา

- 1) การสร้างสันติภาพผ่านพหุวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลาย (6 ชม.)

ศึกษาถึงการสร้างสันติภาพเชิงบวกผ่านแนวคิดพหุวัฒนธรรมที่เน้นการเคารพการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลาย หลักการสำคัญของแนวคิดพหุวัฒนธรรม ตัวอย่างของแนวคิดพหุวัฒนธรรมที่ถูกนำไปใช้ในฐานนโยบายแห่งชาติ เพื่อนำไปสู่การสร้างบรรยากาศในการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางวัฒนธรรม

- 2) ประเด็นที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยสันติวิธีที่นักศึกษาสนใจจะเรียนรู้ร่วมกัน (2) (6 ชม.)

ศึกษาประเด็นที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยสันติวิธีที่นักศึกษาสนใจจะเรียนรู้และจัดทำเป็นเอกสารร่วมกัน

8.3 การเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์ (24 ชั่วโมง)

การเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์จะเป็นการลงพื้นที่เรียนรู้กรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อช่วยให้นักศึกษานำเครื่องมือที่เรียนในห้องเรียนไปใช้ในการปฏิบัติ เพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในเชิงลึกมากขึ้น และสามารถนำมาสู่การแก้ไขปัญหาชายแดนใต้ในระดับพื้นที่ได้ มากไปกว่านั้นยังเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายได้ด้วย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อผ่านกิจกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์ นักศึกษาจะ

- 1) เกิดมุมมองที่หลากหลายและกว้างขวางมากขึ้นในส่วนของคุณลักษณะและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ทำให้เกิดสันติสุขขึ้นในชุมชน
- 2) เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติโดยที่สามารถดำรงรักษาอัตลักษณ์ของตนเองควบคู่ไปกับการยอมรับในอัตลักษณ์ที่แตกต่างของผู้อื่น
- 3) เรียนรู้ทัศนคติและเกิดความเข้าใจระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองมากขึ้น อันจะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในอนาคต
- 4) พัฒนาไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาชายแดนใต้จากมุมมองของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

9. เงื่อนไขการสำเร็จการศึกษา

นักศึกษาที่จะได้รับวุฒิปัตร์จากสถาบันพระปกเกล้า จะต้องผ่านเกณฑ์ดังต่อไปนี้

9.1 เข้ารับการศึกษาอบรมในหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของระยะเวลาการศึกษารวมทั้งหมด (กลุ่มวิชาที่ 1 – 8)

9.2 เข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศที่กำหนดในหลักสูตร และปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะวิทยากรในหลักสูตรตลอดการศึกษา

9.3 ผ่านการประเมินผลในการนำเสนอกิจกรรมการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

9.4 ไม่ดำเนินการใด ๆ อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบันพระปกเกล้า

10. ชื่อประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะ

เข็มวิทยฐานะระดับวุฒิปัตร์

วุฒิปัตร์การเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

11. ค่าลงทะเบียน

หลักสูตรวุฒิปัตร์การเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน สามารถเข้ารับการศึกษได้โดยไม่มีค่าลงทะเบียน

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 12.1 นักศึกษาเห็นคุณค่าและความสำคัญของสันติสนทนาและกระบวนการสันติภาพ
- 12.2 ทักษะที่ดีระหว่างผู้เข้าร่วมศึกษาบนพื้นฐานของการมองเห็นความเป็นมนุษย์ของกันและกัน
- 12.3 ความรู้ความเข้าใจในหลักการเสริมสร้างสังคมสันติสุขของนักศึกษา
- 12.4 เครือข่ายผู้นำทางความคิดในการเสริมสร้างสังคมสันติสุข (Peace Net of Opinion Leaders) สำหรับการทำงานในการร่วมกันแสวงหาทางออก
- 12.5 กิจกรรมการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นักศึกษาได้ดำเนินการร่วมกัน

**แผนการดำเนินงานจัดการศึกษาอบรม
หลักสูตรวุฒิบัตรการเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รุ่นที่ 7**

กิจกรรม	วัน เดือน ปี
ประชาสัมพันธ์หลักสูตรฯ	ตั้งแต่วันศุกร์ที่ 13 กันยายน – วันอาทิตย์ที่ 13 ตุลาคม 2567
ประกาศผลผู้ผ่านการพิจารณาคัดเลือก ทางเว็บไซต์ของสถาบันพระปกเกล้า www.kpi.ac.th	วันพุธที่ 16 ตุลาคม 2567
รายงานตัวผู้ผ่านการคัดเลือก (ยืนยันแบบฟอร์มผ่านระบบออนไลน์)	วันพุธที่ 16– วันพุธที่ 23 ตุลาคม 2567
พิธีเปิดการศึกษาอบรม ปฐมนิเทศ และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (2 วัน)	วันจันทร์ที่ 28 – วันอังคารที่ 29 ตุลาคม 2567 (กิจกรรมที่นักศึกษาทุกท่านต้องเข้าร่วม)
การศึกษาอบรม	เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2567 (เรียนสัปดาห์แรกวันที่ 28-29 ตุลาคม 2567)
นำเสนอโครงการและปัจฉิมนิเทศ	ประมาณเดือนธันวาคม 2567 (กิจกรรมที่นักศึกษาทุกท่านต้องเข้าร่วม)

*สถาบันพระปกเกล้าสามารถเปลี่ยนแปลงวัน เวลา ได้ตามความเหมาะสมโดย

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

โทรศัพท์ 02-141-9537, 02-141-9540, 02-141-9543

โทรสาร 02-143-8173 E-mail : 4sorsouth@gmail.com